

Nr 284.

Godkänd av första kammaren den 23 maj 1945.

Godkänd av andra kammaren den 23 maj 1945.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående särskilda övergångsförmåner åt långtidsinkallad beredskapspersonal jämte i ämnet väckt motion.

(Statsutskottets utlåtande nr 136.)

Till Konungen.

I propositionen nr 225 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 2 mars 1945, föreslagit riksdagen att dels medgiva, att särskilda förmåner till långtidsinkallad beredskapspersonal må i samband med beredskapens blivande avveckling utgå i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i förberörda statsrådsprotokoll förordat, dels ock under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1945/46 till Särskilda övergångsförmåner till långtidsinkallad beredskapspersonal anvisa ett förslagsanslag av 3 200 000 kronor.

I detta sammanhang har riksdagen till behandling förehåft motionen II:545, vari hemställts, bland annat, att riksdagen måtte beakta i motionen anförda synpunkter i fråga om övergångsförmåner vid återgång till före beredskaps-tjänstgöringen innehavd anställning.

Riksdagen har med hänsyn till vad som framkommit vid den gjorda undersökningen rörande den långtidsinkallade personalens förhållanden och på av departementschefen anförda skäl funnit uppenbart, att särskilda åtgärder böra vidtagas av statsmakterna i syfte att för långtidsinkallad personal underlätta återgången till civil verksamhet efter försvarsberedskapens upphörande. De av departementschefen framlagda förslagen rörande beredande av sålunda avsedd hjälp åt långtidstjänstgörande personal har riksdagen funnit vara i huvudsak lämpliga och väl ägnade att läggas till grund för de bestämmelser, vilka böra av Kungl. Maj:t meddelas med hänsyn till vid tidpunkten för avvecklingen rådande förhållanden på arbetsmarknaden m. m.

Vad först angår sättet för *ordnande av försvarsberedskapens avveckling* har riksdagen icke funnit anledning till erinran mot de av departementschefen förordade riktlinjerna härför, innebärande att avvecklingsuppgifterna skola handhas av i fredsorganisationen ingående personal, av särskild för ändamålet anställd civil personal samt av frivilligt tjänstgörande militär personal och slutligen, därest så befinnes påkallat, av personal som inkallas för ändamålet med stöd av särskilda bestämmelser, som sedermera avses skola underställas riksdagen för godkännande.

Departementschefen har förutsatt, att *rätt till avvecklingsförmåner* skall tillkomma viss långtidstjänstgörande personal, som är i tjänstgöring vid tidpunkten för försvarsberedskapens upphörande, och att denna rätt skall kvarstå för vederbörande, även om han under viss tid därefter såsom frivilligt tjänstgö-

rande eller civilanställd deltagar i försvarsberedskapens avveckling eller om han i egenskap av i reserven anställd beställningshavare efter frivilligt åtagande tages i anspråk för tjänstgöring å vakant i gällande fredsstater uppförd beställning. Riksdagen har godkänt Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Vidkommande *förutsättningarna för åtnjutande av övergångsförmåner*, innebärande bland annat att för rätt till dylika förmåner skall fordras en tjänstgöringstid av minst 21 månader under senast förflutna två år före tidpunkten för beredskapens upphörande och att tjänstgöringen skall vara föranledd av tjänstgöringsorder, har riksdagen godkänt Kungl. Maj:ts förslag. I likhet med departementschefen har riksdagen dock funnit erforderligt, att möjlighet att medgiva övergångsförmåner jämväl i andra fall bör förefinnas, nämligen för fall då i annan ordning fullgjord tjänstgöring prövas vara orsak till sysselsättnings- och försörjningssvårigheter. Riksdagen har sålunda godkänt vad departementschefen härutinnan förordat.

Vad departementschefen anfört och föreslagit beträffande beviljande av *värnpliktslån* till långtidsinkallade har icke föranlett riksdagen till särskilt uttalande.

Införandet av en särskild *avvecklingsersättning* har synts riksdagen vara en lämplig form för beredande av hjälp åt långtidsinkallade, som icke under den närmaste tiden efter avslutad tjänstgöring vid försvarsväsendet lyckas vinna anställning. Riksdagen har alltså godkänt, att denna form av övergångsförmån införes och får utgå under en tid av högst sex månader på de av departementschefen förordade villkoren. Riksdagen har heller icke haft något att erinra emot att avvecklingsersättning får utgå i form av lönefyllnad till dem, som visserligen vinna arbetsanställning efter militärtjänstgöringens slut men erhålla löneförmåner, som understiga avvecklingsersättningens belopp för respektive månad. Departementschefen har föreslagit, att dylik lönefyllnad skall få utbetalas jämväl till den som återgår till tidigare innehavd anställning. Häremot ha i motionen II:545 anförts erinringar, därvid särskilt framhållits att detta vore stridande mot principerna för införande av övergångsförmåner åt långtidsinkallade och att det innebure införandet av ett nytt understödsklientel. Då riksdagen i likhet med motionären funnit det vara mindre påkallat att lämna ekonomiskt bistånd åt dem, som hava möjlighet att återgå till tidigare innehavd arbetsanställning, t. ex. i allmän tjänst, än åt dem, som lämna militärtjänsten utan att hava sin sysselsättningsfråga löst, har riksdagen funnit sig böra avslå Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Vad därefter angår avvecklingsersättningens belopp har departementschefen i anslutning till utredningens förslag förordat, att denna skall bestämmas med hänsyn till vad som tillkommit den långtidsinkallade i form av krigslön och i förekommande fall familjebidrag samt hemortslön, därvid beloppet skall bestämmas efter den ortsgrupp enligt den för allmänna folkpensioneringen gällande ortsindelningen, vartill vederbörandes mantalsskrivningsort är hänförd. Avvecklingsersättningens maximibelopp för första månaden har ansetts böra bestämmas till 400 kronor i ortsgrupp I, till 450 kronor i ortsgrupp II och till 500 kronor i ortsgrupp III.

Mot de av Kungl. Maj:t sålunda föreslagna grunderna för beräkning av avvecklingsersättningens belopp har riksdagen icke funnit anledning till erinran.

Vad därefter angår frågan om ordnande av *yrkesutbildning m. m.* för de långtidsinkallade och om förmånerna för deltagare i fortbildnings- och omskolningskurser har riksdagen icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen har jämväl godkänt förslaget, i vad det avser ekonomiska förmåner i vissa fall åt f. d. fast anställt manskap, innebärande att ifrågavarande personal skall beredas de *civilanställningsförmåner*, som enligt nu gällande bestämmelser tillkomma från aktiv stat avgående fast anställt manskap med en anställningstid av sammanlagt minst sex år.

De av Kungl. Maj:t framlagda förslagen, i vad avser rätt att förena förmåner m. m. och organ för handläggning av ärenden rörande föreslagna förmåner m. m., hava icke givit riksdagen anledning till särskilt uttalande.

Departementschefen har beräknat de *kostnader* för beredande av de förordade övergångsförmånerna åt långtidstjänstgörande personal, vilka böra bestridas från anslag under riksstatens fjärde huvudtitel, till 3 200 000 kronor. Mot dessa beräkningar har riksdagen icke funnit något vara att erinra. Med hänsyn till de förhållanden, som inträffat efter tidpunkten för framläggandet av Kungl. Maj:ts förevarande proposition, har viss del av det äskade beloppet ansetts böra anvisas redan för innevarande budgetår. Riksdagen har därför funnit sig böra till Särskilda övergångsförmåner till långtidsinkallad beredskapspersonal anvisa dels å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 under fjärde huvudtiteln ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor, dels ock till samma ändamål för budgetåret 1945/46 under fjärde huvudtiteln ett förslagsanslag av 2 200 000 kronor. Frågan om kostnaderna för yrkesutbildning för samma personal, vilka beräknats till 500 000 kronor och av Kungl. Maj:t ansetts böra bestridas från anslag under riksstatens åttonde huvudtitel, kommer att av riksdagen upptagas till behandling i annat sammanhang.

Det må ankomma på Kungl. Maj:t att med hänsyn till vid tidpunkten för beredskapens avveckling rådande förhållanden utfärda erforderliga bestämmelser rörande övergångsförmånerna åt nu ifrågavarande personal i huvudsaklig överensstämmelse med vad som i det föregående angivits. Kungl. Maj:t må jämväl, på sätt departementschefen förordat, äga att i särskilda fall, om synnerliga skäl föreligga, medgiva övergångsförmåner åt långtidsinkallad, som icke uppfyller i det föregående angivna villkor för dylik förmåns åtnjutande, därvid dock skall gälla, att ett påtagligt orsakssammanhang skall förefinnas mellan försörjningssvårigheterna och den fullgjorda militärtjänstgöringen.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen dels i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionen II:545, i vad den avser avvecklingsersättning vid återgång till före beredskapstjänstgöringen innehavd anställning, medgivit, att särskilda förmåner till långtidsinkallad beredskapspersonal må i samband med beredskapens blivande avveckling utgå i huvudsaklig överensstämmelse med vad riksdagen ovan anför,

dels till Särskilda övergångsförmåner till långtidsinkallad beredskapspersonal å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 under fjärde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor,

dels ock till Särskilda övergångsförmåner till långtidsinkallad beredskapspersonal för budgetåret 1945/46 under fjärde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 2 200 000 kronor.

Stockholm den 23 maj 1945.

Med undersätlig vörndnad.
